

Bava Kamma (112a)

אמר רבא — **Rava said:** הניח להם אביהם פרה שאולה — **If [the orphans'] father left them a cow he had borrowed,** משתמשין בה כל ימי שאלתה — **they may use it the entire term of the loan.** מתה — **If it died,** אין חייבין באונסיה — **they are not liable for its unavoidable circumstance.** כסבורים של אביהם היא — **If they thought that it was their father's and they slaughtered it and ate it,** משלמין דמי בשר בזול — **they pay the value of cheap meat.**

Rashi

— וכולהו דמים לא נשלמו — **[Cheap] means two thirds of the value.** והיינו שני שלישי דמים — **They do not have to pay the entire value** דאי הוו ידעי דבעו שלומי — **for if they knew they would have to pay** לא הוו אכלי בשרא — **they would not have eaten meat.**

Choshen Mishpat (341:4)

— וטבחוה ואכלוה — **If they thought that it was their father's and they slaughtered it and ate it,** משלמים דמי בשר בזול — **they pay the value of cheap meat,** שהוא שני שלישי — **which is two thirds the value.**

Sma (II 0)

— שכן דרך בני אדם לקנות בשר בזול ולאכול — **They pay two thirds** ב' שלישים משלמין — **for that is the way of people to purchase meat cheap and to eat it** אף אם בלאו הכי לא היו אוכלין בשר — **even though otherwise they would not have eaten meat.**

Nesivos HaMishpat (232:5)

— ביורשים שהניח להן אביהן פרה שאולה — **In the case of the heirs whose father left them a cow he had borrowed** דמשלמין דמי בשר — **and they slaughtered it and ate it** וטבחוה ואכלוה — **where they pay the value of cheap meat because of the benefit they gained,** משמע דאם היזק הבהמה ולא היה להן שום הנאה — **it is apparent that if they damaged the animal and did not have any benefit from it** דאין משלמין — **that they would not pay** כיון שנאנסו וסברו שהיא שלהן — **since they were victims of an unavoidable circumstance and in that they thought that it was theirs.**

חושן משפט (שצא, ח) - אכלה ברשות הרבים משלם כל מה שנהנית, דהיינו כל מה שאכלה אינו משלם אותנו אלא כאלו היתה תבן (ויש אומרים דמי שעורים בזול)

ערוך השלחן (שצא, ז) - דאנן סהדי דאף מי שאינו מאכיל שעורים לבהמתו אם היה מוצא בזול היה מאכילה. ונראה לי, דאם ידוע שהמזיק מאכיל תמיד לבהמתו שעורים משלם דמי שעורים כפי שויים.

רמ"א (רמו, יז, מתרומת הדשן הנ"ל) - האומר לחבירו אכול עמי צריך לשלם לו.

ערוך השלחן (רמו, יט) - ואף כשצריך לשלם נראה לי דאינו משלם אלא בזול, וע' סי' שצ"א.

שו"ת מנחת ש"י (סי' קי, הובא בפתחי חושן הל' גניבה עמ' רטז) - באכול עמי חייב מדין מזיק, מה שאין כן בהניח להם אביהם שהיה באונס אין לחייבו מדין מזיק, ובאכילה לא שייך היה מתענה דעל כל פנים נהנה. ואין לומר דגם באכול עמי שסבר שיפטר חשיב כאונס דכל שהיה יכול לשאול לא מיקרי אונס.

משפטי תורה (ח"א סי' כא) - לעומת זאת בנידון דנן, שהאוכל ידע שהוא אוכל מאכל השייך לחבירו אלא שהוא טעה וחשב שנותנים לו זאת בחינם ולא יהיה עליו לשלם על כך, בנידון זה ישלם האוכל מחיר מלא, כמו המחיר שנמכר אוכל כזה באותו מקום, כי הוא הפסיד לעצמו בזה שלא שאל מראש את בעלי המסעדה האם יצטרך לשלם עבור הארוחה.

קהלות יעקב (ב"ק, בשיטת הרמב"ן) - נראה דהכא שאני דכל אונס הרי מעשה ההיזק אסור לו לעשותו ורק שנאנס בעשייה זו, אבל הכא כיון דחזקה שתחת יד אדם שלו הוא, היה מותר להם על פי דין לטבוח ולאכלו וברשות התורה קעביד, וכי האי גונא ליכא מדין אדם המזיק.

בית מאיר (סי' תמח ס"ב, בענין הנ"ל) - צ"ל דשם נמי פשע אחר באונסיהם דהיינו אביהם במה שלא צוה להם.

דבר שחשב שהוא שלו
גדולים בהיזק (אונס או רשות)
גדולים בהנאה (דמי בשר בזול)

קטנים בהיזק
קטנים בהנאה

מזיק ברשות?